

KARAR VERİCİLER İÇİN

TÜRKİYE'DE ÇOCUK ETKİ DEĞERLENDİRME İÇİN BİR DENEME

ŞİŞLİ BELEDİYESİ
ÇOCUK OYUN EVİ ÖRNEĞİ

2. BÖLÜM

GENÇ SESLER PROJESİ 2019

TÜRKİYE'DE ÇOCUK ETKİ DEĞERLENDİRME İÇİN BİR DENEME
2. BÖLÜM: ŞİŞLİ BELEDİYESİ ÇOCUK OYUN EVİ ÖRNEĞİ

Proje Koordinatörü:

Cem Demirayak

Yazarlar:

Aysun Koca

Gözde Durmuş

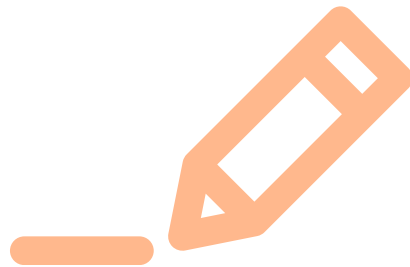
Yayın Yılı:

2023

Çocuk Etki Değerlendirmesi ile bizi tanıştıran, eğitim veren ve İsveç deneyimini paylaşan Natalie Engdahl'a, bu çalışmadan haberdar olmamızı sağlayan Didem Özalp'e, çocuk etki değerlendirmesine giriş eğitimine katılan tüm katılımcılara, Türkiye örneği için işbirliği yaptığımız Şişli Belediyesi'ne ve bu süreçte görüşmelerimize katılarak düşüncelerini paylaşan herkese çok teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
A.ÇOCUK ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İÇİN YOL HARİTASI	2
Ön Kontrol ve Hazırlık	3
Veri/Görüş Toplama	4
Raporlama ve Paylaşma	10
B. ŞİŞLİ BELEDİYESİ – ÇOCUK OYUN EVİ ÇOCUK ETKİ DEĞERLENDİRME RAPORU ÖRNEĞİ	11
Şişli Belediyesi Politika Belgelerinde ve Araştırmalarında İhtiyaçlar ve Öneriler	11
Yayla Mahallesi'nde Mevcut Durum ve İhtiyaçlar	13
BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve Ulusal Mevzuat	15
İlgili Araştırmalar, Literatür Ne Diyor?	18
Mevcut Deneyimler ve Uygulamalarda Ortaya Çıkan İhtiyaçlar ve Öneriler.....	20
Ebeveynlerin Görüşleri ve İhtiyaçları	23
Çocukların Görüşleri ve İhtiyaçları	26
Sonuç	28
C. YAZARLAR NOTU	32
D. GÖRÜŞMECİ LİSTESİ	33
E. GÖRÜŞME SORULARI	34

GİRİŞ

Çocuk Etki Değerlendirmesi (ÇED), bir kurumda belirlenen her türlü politika, yasal düzenleme, uygulama ve kararların çocuklar üzerindeki dolaylı ve doğrudan etkisini analiz etmek ve değerlendirmek için yürütülen sistematik bir süreçtir. Çocuk etki değerlendirmesinde kararlar alınmadan, alınan kararlar uygulanmaya başlamadan önce ya da karar ve uygulama sonrası hazırlanan analizler bulunur. Çocuk etki değerlendirmesinin ne olduğu hakkında detaylı bilgi almak ve farklı ülkelerin deneyimlerine/farklı ülkeler tarafından geliştirilen araçlara ve modellere bakmak için “Karar vericiler için Çocuk Etki Değerlendirmesi – 1. Bölüm” isimli kitapçığa bakabilirsiniz.

Çocuk Etki Değerlendirmesine dair bu bölüm; Türkiye’de çocuk hakları temelli kararların ve uygulamaların çoğalmasında için Çocuk Etki Değerlendirme çalışmalarına katkı sağlamak ve süreci somutlaştırmak amacıyla yazılmıştır. Türkiye’den bir örnek üzerinden çocuk etki değerlendirme süreci için gerekli tüm adımların hayata geçirilmesine rehberlik etme hedefi taşıyor. Şişli Belediyesi ile işbirliğinde; belediyenin 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik olarak faaliyete geçirmek istediği bir Çocuk Oyun Evi planı üzerine çalışılmış ve karar henüz uygulanmaya başlamadan önce, Çocuk Etki Değerlendirmesi için oluşturulan adımlar takip edilerek hazırlanmıştır.

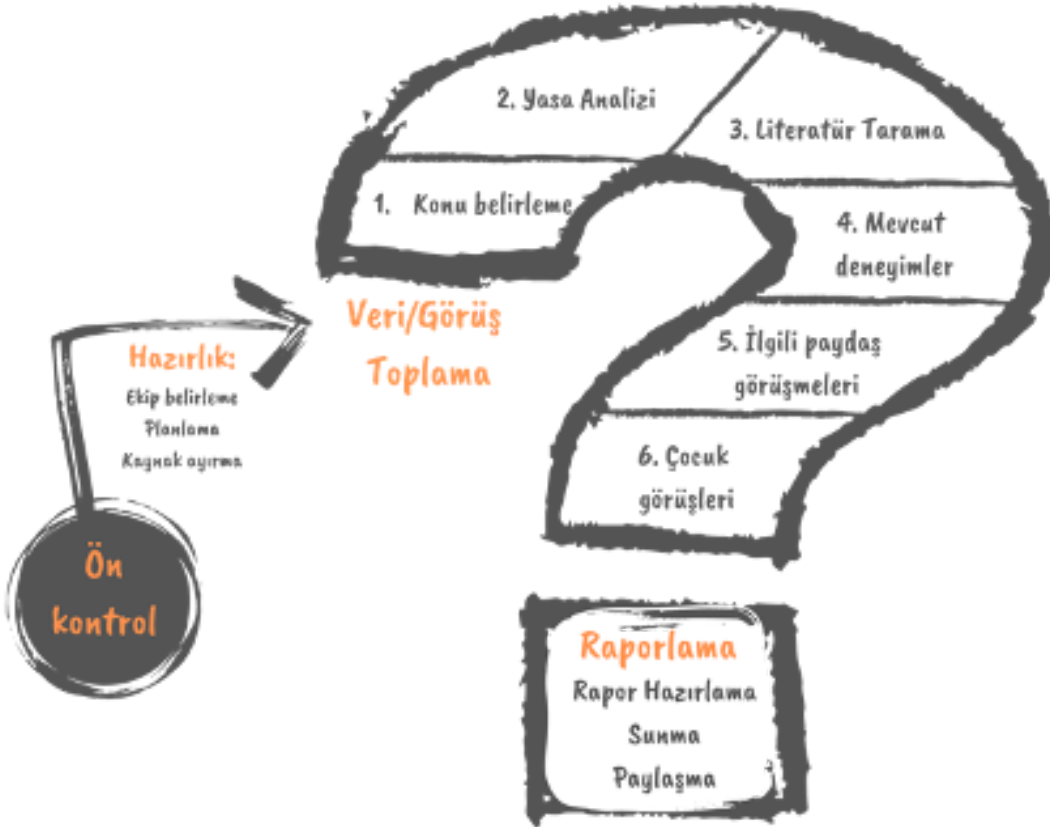
İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi olarak, İstanbul İsveç Başkonsolosluğu ile birlikte yürüttüğümüz Genç Sesler Projesi kapsamında İsveç’teki uzmanlar aracılığı ile tanıştığımız “çocuk etki değerlendirme” kavramını anlatmak ve Türkiye’de örnek bir sistematik süreç ilerletmek için 2019 yılında çalışmaya başladık. 2020 yılının başlarında Şişli Belediyesi ile işbirliğinde devam ettiğimiz süreci planladık ve çalışmaya başladık. Türkiye’de Mart 2020’de Covid-19 pandemisi başladığı için çocuklarla ve ebeveynlerle yapılması planlanan görüşmeleri yapamadık. Bu nedenle ikinci bölümü yayınlamayı erteledik. Görüşmelerin tamamlanmasının ardından 2022 yılında bu bölümü de yayınlanmaya hazır hale getirdik.

A.ÇOCUK ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İÇİN YOL HARİTASI

"Çocuk Etki Değerlendirmesi" sürecinin farklı ülkelerde farklı uygulamaları olsa da ortak adımları oldukça fazladır. Türkiye'deki örneği oluştururken ilk kitapçıkta bahsi geçen çocuk etki değerlendirme için farklı ülke örneklerinden ilham alınmış, İsveç Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliği tarafından geliştirilen Çocuk Etki Değerlendirme modeline daha fazla ağırlık verilmiştir.

Türkiye örneği için "Çocuk Etki Değerlendirmesi", 3 aşama altında anlatılacaktır. Bu aşamalar:

- Ön Kontrol ve Hazırlık
- Veri/Görüş Toplama
- Raporlama

ŞEKİL 1: ÇOCUK ETKİ DEĞERLENDİRME ADIMLARI

Ön Kontrol ve Hazırlık:

Çocuk Etki Değerlendirmesine başlamadan önce kurum içinde alınan kararların hangilerinin çocukları etkilediğini belirlemek önemlidir. İlk olarak yapılması gereken, hangi kararların çocukları etkilediği ya da etkilemediği ile birlikte çocuk etki değerlendirmesine ihtiyaç olup olmadığının kontrolünü yapmaktır. Bu kontrolü aşağıdaki sorulara benzer sorular ile yapabiliriz:

- Konu/karar çocukları doğrudan etkiliyor mu/çocukları ilgilendiriyor mu?
- Konunun/kararın çocuklara dolaylı olarak etkisi var mı?
- Bu dolaylı etkilerin çocukların haklarına erişimine bir kısıtlama getirme ihtimali var mı?

Bu soruların birine “evet” dediysek bu konu ya da kararın çocuğun üstün yararı [1] bakımından incelenmesine ihtiyaç vardır ve “Çocuk Etki Değerlendirme” sürecini başlatabilirsiniz.

Çocuk etki değerlendirme sürecine başlamadan önce;

- bu konu ya da kararın kurumun görev süresi içinde hangi dönemde faaliyete geçeceğini saptamak,
- gerekli planlamaları yapmak,
- kurum içinde ya da ihtiyaç varsa dışarıdan bu çalışmayı yapacak olan ekibi belirlemek,
- insan kaynağı dışında ihtiyaç duyulan başka kaynak ihtiyacı olup olmadığını tespit ederek bu kaynakları sağlamak

gerekir.

[1] Bu metinde, Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS)'nde 3'ncü madde ile düzenlenen ve İngilizce metinde “the best interests of the child” olarak kullanılan kavram, “çocuğun üstün yararı” ifadesiyle kullanıldı. Türkçe kaynaklarda “öncelikli yarar”, “yüksek yarar” şeklinde kullanımları da vardır. ÇHS'nin İngilizce metni için <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx> adresine bakabilirsiniz.

Şişli Belediyesi Çocuk Oyun Evi Örneği:

Türkiye’de çocuk etki değerlendirmesi konusunda bir örnek çalışma için Şişli Belediyesi ile görüşmeler yapılmış ve işbirliği çerçevesi oluşturulmuştur. Bu işbirliğinin ana hedefi çocuk etki değerlendirmesi yapmak olduğu için belediyenin gelecek yıllara ilişkin planları konuşulmuş, birlikte çocuk etki değerlendirmesi yapılacak uygun bir konu belirlenmiştir.

Bu örnekte, BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi uzmanlarının Şişli Belediyesi’ndeki sorumlu kişilerle işbirliği içinde çalışmayı gerçekleştirmesine karar verilmiştir. İnsan kaynağı dışında herhangi bir bütçe ihtiyacı öngörülmemiştir.

Veri/Görüş Toplama

Çocuk Etki Değerlendirmesi çalışmalarına örnek olması için hazırlanan bu çalışmanın, Şişli Belediyesi Çocuk Oyun Evi örneğinde 6 adımda yapılması planlanmıştır:

- 1.Adım: Hangi konuya dair değerlendirme yapılacağına belirlendiği adımdır.
- 2.Adım: Değerlendirmesi yapılacak olan konunun yasalar ve BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme ile ilişkisinin kurulduğu adımdır.
- 3.Adım: Belirlenen konuda yapılan bilimsel araştırmalara bakılan ve tartışmalara dair literatür taraması yapılan adımdır.
- 4.Adım: Mevcut deneyim ve uygulamalara bakılan, konuya dair uzmanların görüşlerinin alındığı adımdır.
- 5.Adım: Belirlenen konudan etkilenecek çocuk grubunun çevresindeki ilgili kişilere ve konuyla ilgili paydaşların görüşlerine başvurulmasını içerir.
- 6.Adım: Konunun asıl öznesi olan çocukların görüşlerine yer verilen adımdır.

1.ADIM (KONU BELİRLEME): Yerel yönetimler ve farklı kamu kuruluşları çocukları etkileyen birçok konuda çeşitli kararlar alırlar. Kararların çocuğun öncelikli/yüksek yararını gözetecek şekilde alınması için yapılan çocuk etki değerlendirmesinin ilk adımında bu konunun çerçevesini netleştirerek bir soruya dönüştürmek önemlidir.

Amaç: Konunun çerçevesini netleştirerek bir soruya dönüştürmek

Konu ve soruyu netleştirmek için aşağıdaki maddelerden yararlanabilirsiniz:

- Alınacak karara ilişkin bilgileri toplama
- Toplanan bilgilerle bu kararın altındaki nedeni, ihtiyacı fark etme
- Konunun sınırlarını belirleme (bölgesel olarak, çocuk yaş grubu olarak vb.)
- Konunun çocukları ilgilendiren esas başlıklarını/temalarını çıkarma
- Çocuk hakları çerçevesinden soru sorma pratikleri ile konuya ilişkin soruyu belirleme

Şişli Belediyesi Çocuk Oyun Evi Örneği:

Değerlendirme yapılacak konuya karar verilen ilk adım, Şişli Belediyesi'nde bu işten sorumlu yöneticilerle ve uzmanlarla yapılan bir toplantı ile gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda "Oyun Evi" projesine dair bir değerlendirme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu toplantının ardından konunun sınırlarını belirlemek ve ihtiyacı görmek için aşağıdaki adımlar takip edilmiştir:

- Şişli Belediyesi Stratejik Planı inceleme

Yayla Mahallesi muhtarı ve orada görev yapan sosyal çalışmacılarla görüşme

Şişli Belediyesi Katılımcı Bütçe Çalışması

Çocuk Odak Grubu Raporu

İstanbul Üniversitesi tarafından yapılan Şişli Hizmet Algısı konulu araştırma bulguları

Bu adımların ardından "Şişli ilçesinde belediye hizmetinin en az olduğu veya hiç olmadığı bir mahalle olan Yayla Mahallesi'nde 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik faaliyet göstermek üzere Çocuk Oyun Evi açılmasının çocuğun öncelikli/yüksek yararı açısından etkisi üzerine bir raporlama" yapılmasına karar verilmiştir.

2.ADIM (YASA ANALİZİ): BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme başta olmak üzere, çeşitli uluslararası ve ulusal yasal belgelerin, çocuk hakları ile ilgili konulardaki ilgili tüm hukuki düzenlemelerin kapsamlı biçimde incelenmesini içerir [2].

Amaç: Belirlenen konuyu hukuki düzeyde değerlendirmek

Belirlenen konu, çocuk etki değerlendirmesinin ikinci adımında, şu sorular ile birlikte incelenmelidir:

- Bu konu BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin maddeleri ile nasıl ilişkili?
- Bu haklara ilişkin Türkiye'nin imzaladığı uluslararası hangi sözleşmeler, protokoller var?
- BM Çocuk Hakları Komitesi tarafından hazırlanan Genel Yorum ve ülkelere gönderdikleri tavsiye raporlarında neler var?
- Konu, Türkiye'de çocuk hakları ile en ilgili olan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile hangi açılardan ilişkili?
- Etki değerlendirmesi yapılan kurumun kuruluşuna dair kanunlarla (örneğin 5393 sayılı Belediye Kanunu) nasıl ilişkili?
- Bu konu ile ilgili olarak çocukla ilişkili başka ulusal/uluslararası veya yerele özgü hangi sözleşmeler, yasal dayanaklar var?

Şişli Belediyesi Çocuk Oyun Evi Örneği:

Bu örnekte çocuğun oyun hakkı ve çocuğun güvenli bir alanda hizmet alması öne çıkmaktadır. Bu konuda BM ÇHS'deki ilgili maddeler ve Türkiye'deki ulusal mevzuattaki maddeler öncelikle ele alınmıştır. Yararlanılan uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat aşağıda sıralanmıştır:

BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme
ÇHS Çocuk Hakları Komitesi, Genel Yorum 17
5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu
5393 sayılı Belediye Kanunu

[2] İlgili düzenlemeleri incelemek için kaynak: <http://www.cocukhaklariizleme.org/>

3.ADIM (LİTERATÜR ANALİZİ): Etki değerlendirmesine karar verilen konu hakkında yapılan bilimsel araştırma ve incelemelerin ne dediği önemlidir. Konunun ilişkide olduğu kavram belirlendikten sonra bu konudaki bilimsel çalışmalardan yararlanılır ve konu farklı boyutları ile ele alınır. Çocuk etki değerlendirmesinin üçüncü adımında, belirlenen konu bilimsel çalışmalar (tezler, makaleler, incelemeler, araştırma ve izleme raporları gibi) ve geliştirilen teoriler ile birlikte incelenmelidir.

Amaç: Konuya dair akademik çalışmalardan yararlanarak değerlendirme yapmak

Şişli Belediyesi Çocuk Oyun Evi Örneği:

Bu üçüncü adımda oyun ve çocuk ilişkisi ele alınmıştır. Çocuğun gelişiminde oyunun etkisi, mekan ve oyun ilişkisi, çocuk güvenliği gibi konulara dair literatür taraması yapılmıştır/literatür taranmıştır/literatür incelenmiştir.

4. ADIM (MEVCUT DENEYİMLER): Etki değerlendirmesine karar verilen konu hakkında çalışan uzmanların ve araştırmacıların önerilerini almak; uygulama örneklerinden yararlanmak, çocukların görüşlerini almadan önceki önemli bir adımdır.

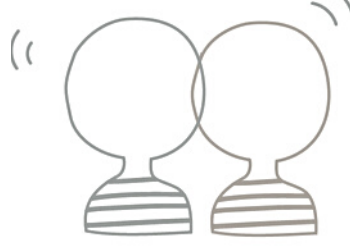
Amaç: Konuya dair mevcut deneyimlerden yararlanmak

Konuya ilişkin çalışmalar yapan paydaşlar belirlendikten sonra dördüncü adımda onların görüşlerine başvurulur. Bu adımda aşağıdaki örnek sorulardan yararlanılabilir:

- Paydaşlar kimlerdir? Etki değerlendirmesi yapılacak konuya ilişkin hangi kurum ve kişiler çalışma yapmış?
- Belirlenen konuya ilişkin benzer uygulamalarla neler yapılmış?
- Paydaşların, hedef kitledeki yaş grubu çocukların ihtiyaçlarına ilişkin saptamaları nelerdir?
- Paydaşların etki değerlendirmesi yapılacak konuya ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

Şişli Belediyesi Çocuk Oyun Evi Örneği:

Şişli Belediyesi'nin 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik olmasını planladığı mekânla ilgili olarak, benzer hedef kitle ile çalışma yapmış olan kurum ve kişilerden bilgi toplanmıştır. Bu çerçevede 19 Mayıs Mahallesi Emin Sungur Kitap Okuyan Çocuklar Oyun Kitaplığı, Çimen Ev, Tarlabası Toplum Merkezi (TTM), Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Bernard van Leer (BVL) Vakfı ve mimar Elif Kılıç ile görüşülmüştür.

5.ADIM (PAYDAŞ GÖRÜŞLERİ): Beşinci adım ise konu ile ilgili yereldeki aktörler ve eğer konu ile ilgili çocuk grubunun bakım verenleri/ebeveynleri ile görüşmeyi kapsar.

Amaç: Yerelin ihtiyaçlarını öğrenmek üzere görüş toplamak

Bu adım için yapılacak görüşmeler konuya göre değişkenlik göstermekle beraber yereldeki ilgili aktörlerle ve bakım verenlerle görüşmeler yapmak çok önemlidir.

Şişli Belediyesi Çocuk Oyun Evi Örneği:

Şişli Belediyesi'nin 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik olmasını planladığı mekânla ilgili olarak, İnönü Mahalle Evi'ni kullanan ve 3-6 yaş grubu çocuğu olan ebeveynlerle, Yayla Mahallesi'nde yaşayıp 3-6 yaş grubu çocuğu olan ebeveynlerle görüşmeler yapılmıştır.

Mahallede şu an hizmet veren herhangi bir anaokulu, oyun-bakım hizmeti veren bir birim olmadığı için mahallede benzer bir kurum ya da birim görüşme listesinde yer alamamıştır.

6.ADIM (ÇOCUK GÖRÜŞLERİ): Altıncı ve son adım, çocuk katılımı ve çocuğun öncelikli/yüksek yararını gözetmek bakımından etki değerlendirmesine karar verilen konu hakkında çocukların görüşlerini almaktır. Bu karardan hangi çocukların (yaş, cinsiyet, özel ihtiyacı olanlar, aile/ev koşulları farklı olanlar gibi) etkileneceğini iyi belirlemek ve tüm çocuk gruplarını kapsayan bir katılım mekanizmasını işletmek gereklidir.

Karardan etkilenebilecek çocuklardan doğrudan görüş almak önemlidir ancak bunun yapılamadığı durumlarda farklı kurumların benzer konuda, benzer özelliklere sahip çocuklarla yaptığı danışma çalışmalarının sonuçlarına, çocukların katılımına imkân veren araştırmalarına yer verilebilir.

Çocukların görüşleri şu sorular çerçevesinde alınabilir:

- Çocuklar en çok hangi ihtiyacı dile getiriyor?
- Çocukların değerlendirmesi yapılacak karar hakkında önerileri neler?

Şişli Belediyesi Çocuk Oyun Evi Örneği:

Şişli Belediyesi'nin 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik olmasını planladığı mekanla ilgili olarak 3-6 yaş grubu çocuklarla ve Şişli Çocuk Meclisi'nden çocuklarla görüşmeler yapılmıştır.

Bu çerçevede belediyeden hizmet alan, benzer deneyimi yaşayan İnönü Mahalle Evi'ndeki etkinliklere katılan çocuklar, belediyeden herhangi bir hizmet henüz almayan Yayla Mahallesi'nde yaşayan çocuklar ve Şişli Çocuk Meclisi'nden çocuklarla temsili görüşmeler yapılmıştır.

Raporlama ve Paylaşma:

Tüm veri ve görüşler toplandıktan sonra değerlendirme raporunu yazacak uzman/yazar tarafından tüm bilgiler derlenerek kısa bir özet haline getirilir. Burada raporun sunulacağı kişinin ayıracağı zaman göz önünde tutularak raporun dili, sadeliği ve anlaşılabilirliğine dikkat etmek önemlidir. Elde edilen bilgilerin ardından rapor, tartışma ve önerilerin yer aldığı bir bölüm ile sonlandırılır.

Rapor tamamladıktan sonra öncelikle ilgili karar vericiler ile paylaşılır ve tartışılır. Bu paylaşımın ardından elde edilen yeni bilgilerin ve gelişmelerin de rapora yansıtılarak kamuoyu ile paylaşılması önerilir. Mümkünse raporun ardından konu ile ilgili alınan kararda bir değişim/revize ihtiyacı varsa bunun belirtilmesi de önemlidir. Hazırlanan rapordaki konunun ilgilendiği tüm taraflarla paylaşılması ve rapor sonucundan haberdar edilmesi de bu çalışmayı yapan ekibin sorumluluklarından biridir. Özellikle rapordaki konudan etkilenen çocuklar ve görüşlerine başvurulmuş çocuklar için kısa özetinin de hazırlanarak paylaşılması atlanmaması gereken adımlardan biridir.

B. ŞİŞLİ BELEDİYESİ – ÇOCUK OYUN EVİ ÇOCUK ETKİ DEĞERLENDİRME RAPORU ÖRNEĞİ

Şişli ilçesinde, belediye hizmetinin en az olduğu veya hiç olmadığı bir mahallede 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik faaliyet göstermek üzere Çocuk Oyun Evi açılmasının çocuğun öncelikli/yüksek yararı açısından etkisi üzerine bir raporlama yapılmasına karar verilmiştir. Çocuğun oyun hakkı ve çocuğun güvenli bir alanda hizmet alması odağa alınmıştır. Şişli Belediyesi ile işbirliği halinde Yayla Mahallesi'nde böyle bir hizmetin çocuğun öncelikli/yüksek yararı açısından değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Bu doğrultuda seçilen mahallenin yapısı incelenmiş, Şişli Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı, Şişli Belediyesi Katılımcı Bütçe Çalışması, 2019 yaz döneminde çocuklarla yapılan odak görüşme raporu ve İstanbul Üniversitesi tarafından yapılan araştırma çerçevesinde hazırlanan "Şişli Hizmet Algısı" sunumu çocuklara yönelik sorun, ihtiyaç, beklenti ve projeler anlamında taranmıştır. Son olarak da belediyenin Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nde görev yapan psikolog ve sosyologlarla, ayrıca Yayla Mahallesi Muhtarı ile görüşülerek, Yayla Mahallesi'nin sosyo-ekonomik yapısı ve ihtiyaçları hakkında bilgi alınmıştır.

Şişli Belediyesi Politika Belgelerinde, Araştırmalarında İhtiyaçlar ve Öneriler

Stratejik plan hazırlığı sırasında çeşitli tekniklerle toplanan verilerin analizleri neticesinde, yukarıda bahsi geçen araştırmaya 2500 kişi katılmış, Yayla Mahallesi'nden ise 104 kişi katılmıştır. Araştırmada kendi mahallelerinde belediye hizmetleri açısından yaşadıkları en önemli sorunlar sorulmuştur. Bu raporun konusu olan iki sorunun genel araştırma içerisinde önceliklendirmesi ve Yayla Mahallesi özelindeki önceliklendirme yüzdesi aşağıdaki gibidir:

Çocuk park ve oyun alanı yetersizliği; % 3,5 (genel), % 4,8 (Yayla Mahallesi)

Çocuk, genç, kadın, yaşlı, engellilere yönelik hizmetlerin, eğitim imkânlarının ve kreşlerin yetersizliği; % 2,2 (genel), % 2,9 (Yayla Mahallesi)

Bu verilere göre Yayla Mahallesi için bu iki sorun genel ile karşılaştırıldığında daha öncelikli sorun olarak görülmektedir.

Çocuk ve Gençlik Sivil Toplum Kuruluşları ile yapılan görüşmelerde ise “Çocukların ve gençlerin kendileri ile ilgili programlara ve karar mekanizmalarına aktif olarak katılımlarının sağlanması” ve “Seçimden önce söz verdikleri gibi kreşler, bakım evleri, çocuklar için alanlar yapılsın, sözlerini unutmasınlar.” önerisinin yer bulduğu görülmüştür.

Belirlenen sorunların ve ihtiyaçların ardından, geleceğe dönük amaçlar, hedefler, faaliyetler ve projeler incelenmiştir. Çocuklarla ilgili hedef, Amaç 1’in altında “Çocuk Dostu Kent kriterlerine uygun olarak, çocuklara yönelik eğitici, geliştirici ve destekleyici hizmetler geliştirilecektir.” yer alırken, konuyla ilişkili iki faaliyet ve proje belirlenmiştir:

- Çocuklara yönelik hizmet ihtiyacının, mahalle ölçeğinde, çocukların ve ailelerin katılımıyla, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği içinde bilimsel araştırmalardan faydalanarak belirlenmesi,
- Çocuk oyun evlerinin ve alanlarının kurulması ve geliştirilmesi.

Şişli Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı’nda, çocukların ve onlarla ilişkili yetişkinlerin ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda, çocuklara yönelik faaliyet yürüten mekânların yetersizliğinin belirlendiği, bu doğrultuda çocuk oyun evine yönelik ihtiyacın varlığına yer verildiği görülmüştür.

Şişli Belediyesi Katılımcı Bütçe Çalışmaları’nda da mahallede bulunan Yayla Spor Merkezi’nin çocuklar için çok yararlı olduğu ama farklı yaşlardaki çocukların da ihtiyacını karşılayabilecek, çok fonksiyonlu (çocukların/gençlerin ihtiyaç duyduğu atölye/kreş/oyun salonu/hobi odaları gibi kullanılmak üzere) yeni bir binaya dönüştü-

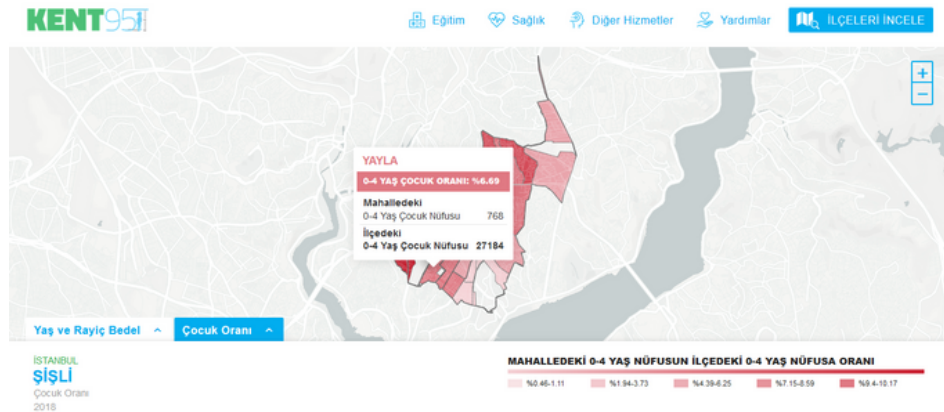
rülmesi önerisi getirilmiştir. Bu çalışmada da küçük yaş çocuk grubu için kreş ya da oyun alanı ihtiyacı yinelenmiştir.

Yayla Mahallesi'nde mevcut durum ve ihtiyaçlar

İlçede yaşayan birçok farklı grupta yapılan odak grupların neticesinde, çocukların ihtiyaçlarının ve beklentilerinin birincil talep olarak ön plana çıktığı mahallelerde “Çocuklar için yeni yaşam alanlarının yaratılması”, ve “Çocuklara yönelik kültür-sanat ve spor faaliyetlerinin arttırılması” gibi taleplerin ön plana çıkarıldığı görülmüştür. Yayla Mahallesi de bu taleplerin öne çıktığı mahallelerden birisidir.

Belediye görevlilerinden ve mahalle muhtarından edinilen bilgilere göre Yayla Mahallesi, Şişli'nin yoksul mahallelerinden birisidir. Göçle gelişen, özellikle Sivas, Siirt, Bitlis, Malatya, Bingöl ve Batman'dan gelenlerin yaşadığı, engelli ve Roman nüfusun yoğun olduğu bir mahalledir.

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı'nın (TESEV), Bernard van Leer Vakfı desteği ve Kadir Has Üniversitesi İstanbul Çalışmaları Merkezi'nin işbirliği ile yürütülen Kent95: Veriye Dayalı Politika Aracı Projesi [3] çıktılarına göre, Yayla Mahallesi'nde 2018 yılı 0-4 yaş çocuk nüfusu oranı, mahallenin toplam nüfusunun yüzde 6,69'unu oluşturmaktadır.

ŞERİL 2: YAYLA MAHALLESİ ÇOCUK NÜFUSU

[3] <https://harita.kent95.org/istanbul/ilce/sisli>

Aynı projede, yine mahalleler bazında eğitim, sağlık ve diğer hizmetlerin (park, çocuk merkezi, psikolojik danışmanlık gibi) varlığı da incelenmiş ve Yayla Mahallesi'nde üç adet küçük park haricinde, kamuya ait hiçbir hizmet biriminin olmadığı görülmüştür. Muhtarın da belirttiği üzere, mahalle planlı gelişmediği için kullanılabilir park alanı veya sosyal donatı alanı ayrılmamıştır. Mahallede belediyeye ait bir tane spor salonu bulunduğu, onun dışında herhangi bir belediye hizmetinin olmadığı söylenmiştir. Mahalle fiziksel dokusu nedeniyle de çok fazla çıkmaz sokağa sahiptir ve yokuşların olduğu bir alanda gelişmiştir.

Özellikle mahalle muhtarının belirttiği üzere, mahallenin en büyük sorunu mahalle içinde yürüme mesafesinde bir ilkokulun olmaması, bu nedenle çocukların dört farklı mahalledeki okullara gitmek zorunda oluşudur.

Muhtarlık ve belediye görüşmeleri ile mahallede yaşayan kadınların genelde evde olduğu, ek gelir için apartman temizliğine veya ev temizliğine gittikleri öğrenilmiştir. Ekonomik yapısı sebebiyle düşük gelirli kimseler yaşamakta, belediyeye yardım amacıyla başvuran mahalleler arasında ikinci veya üçüncü sırada yer almaktadır. Çalışanların çoğunluğunun güvencesiz çalıştığı bilgisi edinilmiştir.

Mahallede bir tane cami bulunmakta ve aileler yaz aylarında çocuklarını buraya Kur'an kursuna göndermektedir. Ailelerin kreşe ihtiyaç duyduğu ve bu konuda muhtarlığa sıkça başvurdukları belirtilmiştir.

Belediyede görev yapan ve çocuklarla görüşmeler yapan psikologlar, Yayla Mahallesi'ndeki çocukların gün içinde daha çok anneleriyle veya büyükanne-büyükbaba ile beraber vakit geçirdiklerini, bunun da çocukta kimi davranış sorunlarına yol açabileceğini ifade etmiştir. Çocukların akranlarıyla buluşamaması önemli bir eksikliktir.

Mahalle muhtarı, mahallede bulunan Oyun Evi'nin 10 yıl boyunca hizmet verdiğini, 3-5 yaş arası çocuklara hitap eden bir mekan oldu-

ğunu ve mahalleli tarafında buraya talebin yüksek olduğunu söylemiştir. Muhtar mahallede bu türden bir mekana hala ihtiyaç bulunduğunu belirtmiştir.

BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve Ulusal Mevzuat

Ele alınan konuda çocuğun oyun hakkı ve çocuğun güvenli bir alanda hizmet alması öne çıkmaktadır. Bu konuda BM ÇHS'deki ilgili maddeler ve Türkiye'deki ulusal mevzuattaki maddeler öncelikle ele alınmıştır.

Oyun her çocuk için temel bir haktır ve BM ÇHS 31. madde çocuğun oyun ve serbest zaman hakkını düzenlemiştir;

“Taraflar Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.

Taraflar Devletler, çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkını saygı duyarak tanırlar ve özendirirler ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler.”

Yukarıda bahsedilen madde dışında çocuk etki değerlendirmesi yaparken BM ÇHS Madde 3 Çocuğun öncelikli/yüksek yararı ve BM ÇHS Madde 12 Çocukların Görüşlerinin Ciddiye Alınması maddeleri ile yakından ilişkili olan BM ÇHS Madde 6 Yaşama, Hayatta Kalma ve Gelişim ilkesi, BM ÇHS Madde 19 Çocuğun şiddetin her türünden korunması ilkesi de mutlaka göz önünde tutulmalıdır.

ÇHS Çocuk Hakları Komitesi, Genel Yorum 17'de, dinlenme ve kendine ait zaman hakkının, bir çocuğun gelişimi açısından beslenme, konut, sağlık bakımı ve eğitim gibi temel gereksinimler kadar önemli olduğunun altını çizmiştir.

Oyunun başlıca özellikleri, eğlence, belirsizlik, zorluklarla baş etme, esneklik ve herhangi bir üretimin olmayışıdır. Bu faktörler hep birlikte alınan zevke katkıda bulunur ve bunun sonucunda oyuna devam etme isteği doğar. Oyun genellikle zorunlu olmayan bir etkinlik sayılır; ancak Komite bu kanıda değildir ve aşağıdaki hususu bir kez daha teyit etmektedir: Oyun, çocukluğun gerçek anlamda yaşanması açısından temel önemdedir ve çocukluğun yaşamsal bir boyutudur; oyun aynı zamanda fiziksel, sosyal, bilişsel, duygusal ve manevi gelişmenin vazgeçilmez bir bileşenidir.

BM Çocuk Hakları Komitesi, Genel Yorum 17 (Paragraf 1)

BM Çocuk Hakları Komitesi'nin, Genel Yorum 17'de de ifade ettiği gibi çocukların oyuna ve eğlenceye kendiliğinden eğilimleri vardır ve en elverişsiz ortamlarda bile bunun fırsatlarını aramaktadırlar. Çocukların BM ÇHS 31. Madde kapsamındaki haklarından en ileri ölçüde yararlanabilmeleri için, gelişim halindeki yeteneklerine uygun olarak belirli koşulların yerine getirilmesi gereklidir. Bu doğrultuda çocuklar için sağlanması gereken koşullar aşağıda yer almaktadır;

- *Stres altında olmama;*
- *Sosyal dışlanmaya, önyargılara ya da ayrımcılığa maruz kalmama;*
- *Toplumsal zarar ya da şiddetten arınmış ortamlar;*
- *Yakın çevrede serbestçe ve güvenlik içinde dolaşılabilmesi için atıklardan, kirlilikten, trafikten ve diğer fiziksel tehlikelerden yeterince arınmış bir çevre;*
- *Yaşa ve gelişim aşamasına uygun dinlenme imkanlarının varlığı;*
- *Diğer taleplerden bağımsız, kendine ait zamana sahip olma;*
- *Oynamak için, yetişkinlerin kontrolü ve yönetimi altında olmayan, erişilebilir mekanlar ve zaman;*
- *Yardım gerektiğinde yetişkinlere ulaşabilecekleri, farklı ve merak uyandırıcı fiziksel ortamlarda oyun oynanabilecek mekan ve fırsatlar;*
- *Doğal ve hayvanların da bulunduğu ortamlarda yaşama, etkileşim halinde olma ve oyun oynayabilme fırsatları;*
- *Kendi hayal güçleri ve dillerini kullanarak kendi dünyalarını yaratıp dönüştürmek üzere kendi mekanlarını ve zamanlarını oluşturabilmelerine fırsat tanınması;*
- *Kendi topluluklarının kültürel ve sanatsal mirasını keşfetme ve kavrama, buna katılma, yaratma ve şekillendirme fırsatları;*
- *Gerektiğinde eğitilmiş kolaylaştırıcılar ya da antrenörler tarafından desteklenmek üzere diğer çocuklarla birlikte oyun, spor ve diğer eğlence etkinliklerine katılma fırsatları;*
- *Madde 31'de belirtilen hakların değerinin ve meşruluğunun ana babalar, öğretmenler ve bir bütün olarak toplum tarafından tanınması.*

BM Çocuk Hakları Komitesi, Genel Yorum 17'de sözleşmeye taraf devletlere birtakım sorumluluklar da yüklemiştir. Belediyelere yönelik olarak ise; yerel yönetimlerin ve belediyelerin çocuk etki değerlendirmeleri de yapmasını, oyun ve eğlence tesislerini tüm çocuk gruplarına eşit erişim sağlayacak şekilde düzenlemesini ve çocuğun iyi olma halini sağlayacak ortamların yaratılmasına öncelik tanımasını vurgulamaktadır. Komite, bütün bunları bağlayacak şekilde aşağıdaki kriterleri öne çıkarmıştır:

- Tüm çocuklar için güvenli ve erişilebilir parkların, toplum merkezlerinin, spor ve oyun alanlarının varlığı;
- Oyun oynayanlara, yayalara ve bisikletlilere öncelik tanıyan ve tüm çocukları kapsayan alanların tahsisi dahil olmak üzere serbestçe oyun oynamak için güvenli ortamlar yaratılması;
- Oyun ve eğlence için ayrılmış alanları çocukların güvenliğini tehdit eden kişi veya gruplardan koruyacak kamusal güvenlik önlemlerinin alınması;
- Güvenilir, masraflı olmayan ve erişilebilir ulaşım imkanlarıyla oyun ve eğlence için yeşil alanlı ve güzel manzaralı yerlere, geniş açık alanlara ve doğaya ulaşılabilmesi;
- Çocukların kendi yerel çevrelerinde güvenli biçimde oyun oynama haklarının güvence altına alınması açısından hız sınırları dahil trafik önlemlerinin, okul civarındaki yollardan karşıya geçişlerin, kirlilik düzeylerinin, trafik ışıklarının ve gürültüye karşı önlemlerin dikkate alınması;
- Her yaştan ve her topluluktan kız ve erkek çocuklar için kulüpler, spor tesisleri, yapılandırılmış oyunlar ve etkinlikler;
- Her yaştan ve her topluluktan çocuklar için; tiyatro, dans, müzik, sanat sergileri, kütüphane ve sinema dahil olmak üzere özel olarak düzenlenmiş ve maliyeti yüksek olmayan etkinlikler. Bu tür hizmetlerde çocukların kendi kültürel biçimlerini üretip yaratabilme fırsatları da yer almalı, ayrıca çocuklar için yetişkinler tarafından hazırlanmış etkinliklere de çocuklar ulaşabilmelidirler;
- Çocuklar açısından erişilebilirliğin ve uygunluğun sağlanması açısından tüm kültürel politikaların, programların ve kurumların gözden geçirilmesi ve bunların çocukların ihtiyaçlarını ve özelemlerini yeterince gözetmesinin ve oluşum halindeki kültürel

uygulamaların desteklemesinin sağlanması;

Benzer şekilde aynı konu ulusal mevzuatta da araştırılmıştır.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, çocuğun haklarının korunması amacıyla 4. maddede temel ilkeleri belirlemiştir. *Çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması, çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi, çocuk ve ailesinin herhangi bir nedenle ayrımcılığa tâbi tutulmaması, çocuk ve ailesi bilgilendirilmek suretiyle karar sürecine katılımlarının sağlanması, çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları gibi ilkeler bu örnekte dikkate alınması gereken ilkeler arasındadır.*

Amacı belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usûl ve esaslarını düzenlemek olan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda çocuk ve oyun alanlarına ilişkin maddeler incelenmiş, 77. maddede yer alan “*Belediye hizmetlerine gönüllü katılım*” başlığı dışında, belirgin bir uygulama yönergesine rastlanmamıştır:

Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular. Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usûl ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

İlgili araştırmalar, literatür ne diyor?

Birinci adımda belirtildiği gibi, Şişli ilçesinde belediye hizmetinin en az olduğu veya hiç olmadığı bir mahallede 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik faaliyet göstermek üzere Çocuk Oyun Evi açılmasının çocuğun öncelikli/yüksek yararı açısından etkisi üzerine bir araştırma yürütüldüğü için, üçüncü adımda oyun ve çocuk ilişkisi ele alınmıştır.

Oyun, belli bir kuralı olan ya da olmayan, çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, sosyal, duygusal, fiziksel, bilişsel ve dil gelişimini destekleyen en etkin öğrenme süreci olarak tanımlanabilir. Bu nedenle çocuğun yaşına, gelişim düzeyine ve ilgisine uygun oyun etkinlikleri planlamak gereklidir. Oyun, çocuğun sahip olduğu becerilerini arttıran ve günlük yaşama katılmasını sağlayan önemli bir araç olarak görülmektedir. Öte yandan oyun sürecinde çocuğun sergilemiş olduğu davranışlar, çocukla ilgili önemli bilgiler vermektedir.

Araştırmalar, oyun alanları ile motor beceriler arasında ilişki olduğunu saptamış, yeterli oyun alanlarının ve etkinliklerin çocukların motor becerilerinin gelişmesine katkıda bulunduğunu belirlemiş ve oyuna daha fazla alan açan yaklaşımların arttırılmasını önermiştir.

Çocuklar oyun oynayarak çevrelerini tanır, streslerini atar ve içinde buldukları durumla başa çıkar. Çocukların oyun oynama davranışını anlamlandırmak yetişkinleri zaman zaman zorlayabilir. Bu nedenle, çocukların oyunlarına dahil olurken veya oyun önerirken, çocukların ihtiyaçları ve davranışları gözlenmelidir [4].

Mekânlar, çocuğun davranışlarını, tercihlerini belirleyen etkin değişkenlerdendir. Bu nedenle çocuğun toplumun bir bireyi olmasında, sosyalleşmesinde ve gelişiminde, etkileşim içinde olduğu ve fiziksel çevresini oluşturan konut yakın çevresi, okul ve çocuk oyun alanları gibi kentsel mekânlar önem taşımaktadır.

[4] Oyun ve çocuk ilişkisi ile ilgili daha fazla bilgi için şu kaynaklara bakılabilir:

Durualp, E. , Aral, N . (2018). Çocukların İnce ve Kaba Motor Gelişimlerine Oyun Etkinliklerinin Etkisinin İncelenmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20 (1) , 243-258. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/akusosbil/issue/37951/435683>.

Lester, S., & Russell, W. (2010). Children's Right to Play: An Examination of the Importance of Play in the Lives of Children Worldwide. Working Papers in Early Childhood Development, No. 57. Bernard van Leer Foundation. PO Box 82334, 2508 EH, The Hague, The Netherlands.

Mannello, M., King-Sheard, M., & Casey, T. (2017). Access to play for children in situations of crisis play: Rights and practice: A toolkit for staff, managers and policy makers.

Çocuğun gelişimindeki önemi doğrultusunda, mekânların tasarımında çocuğun da bir kullanıcı olduğu unutulmadan, onun algıları, istek ve ihtiyaçları göz ardı edilmeden tasarım yapılması gerektiği açıktır.[5].

Mevcut Deneyimler ve Uygulamalarda Ortaya Çıkan İhtiyaçlar ve Öneriler

Şişli Belediyesi'nin 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik olmasını planladığı mekânla ilgili olarak, benzer hedef kitle ile çalışma yapmış olan kurum ve kişilerden bilgi toplanmıştır.

Bu çerçevede öncelikle konuyla ilgili deneyimleri olan ve bu konularda çalışma yapan kişi ve kurumların görüşleri aktarılacaktır. (Rehberlik edecek sorular için E.1'e bakabilirsiniz). Bu bağlamda 19 Mayıs Mahallesi Emin Sungur Kitap Okuyan Çocuklar Oyun Kitaplığı, Çimen Ev, Tarlabası Toplum Merkezi (TTM), Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Bernard van Leer (BVL) Vakfı ve mimar Elif Kılıç ile görüşülmüştür.

Kurumları temsilen görüşmeye katılan kişilere, 3-6 yaş grubundan çocukların ve bakım verenlerinin ihtiyaçlarının neler olduğu ve bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik tasarlanacak bir mekan/merkez için ne gibi önerileri olabileceği sorulmuştur.

Görüşme yapılan kişilere 3-6 yaş aralığındaki çocukların davranışlarına dair gözlemlerini sordüğümüzde; konuşma becerilerinin çok zayıf, kelime bilgilerinin yetersiz, odaklanma becerilerin çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Özellikle ince motor becerilerinin yeterince gelişmediğini gözlediklerini belirtmişlerdir.

[5] Oyun ve mekan ilişkisi ile ilgili daha fazla bilgi için şu kaynaklara bakılabilir:

Dursun, C. , Güller, D. (2019). Çocuk ve Kentsel Mekan İlişkisi: Erzurum'da Çocuk Oyun Alanlarının Erişilebilirlik ve Alansal Yeterlilik Analizi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi 10(1): 11-27(2019). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/729164>
Günay, N., (2016). Fiziksel Çevrelerin Çocuk Üzerindeki Etkisi Bağlamında 'Kapsayıcı Oyun Alanları'. Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
Tandoğan, O. (2014). Çocuk İçin Daha Yaşanılır Bir Kentsel Mekan: Dünyada Gerçekleştirilen Uygulamalar, MEGARON 2014;9(1):19-33. DOI: 10.5505/MEGARON.2014.43534.
Uygun, N. , Kozikoğlu, İ . (2019). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Oyun Davranışlarının İncelenmesi. Anadolu Journal Of Educational Sciences International , 9 (2) , 787-817 . DOI: 10.18039/ajesi.582075.

Dezavantajlı mahallelerde çocukta 3 yaşına kadar gelişmesi gereken kimi becerilerin gelişemediği varsayımını da baştan kabul etmenin önemi vurgulanmıştır. Geneli itibariyle temel gelişim alanlarını (duygusal, bilişsel, fiziksel) desteklemeye yönelik çalışmaların bir çok ihtiyacı karşıladığı, oyun grubuna dahil olsa da bireysel desteğe ihtiyaç duyan çocuklar olma ihtimalinin göz önünde tutulması gerektiğinin altı çizilmiştir.

5-6 yaş grubu başta olmak üzere çocukların okula hazırlanmasını desteklemek, belirgin bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmıştır. Buna bağlı olarak, Tarlabası Toplum Merkezi (TTM) de, atölyeler başladıktan sonra çocukları gözlemleyerek, bir süre sonra atölye içeriklerine onları okula hazırlayacak kimi aktiviteleri dahil etme ihtiyacı duyduklarının altını çizmiştir.

Anne Çocuk Eğitim Vakfı'nın (AÇEV) özellikle belirttiği gibi, çocuklar sokakta oynarken diğer çocuklar ile oyun kurmak, birlikte sosyalleşmek konularında daha aktif olabilirken, yetişkinlerin ve bazı materyallerin desteği ile gelişip desteklenebilecek gelişim alanlarında geride olabilmektedirler. Bu da çocukların belirli bir sınırı ve çerçevesi olan atöyelere veya oyunlara olan ihtiyacını belirginleştirmektedir.

Kurumlar dezavantajlı bölgelerde çocukların sağlıklı gelişimlerini destekleyecek sağlıklı besinlere erişimlerinin kısıtlı olabileceğini ayrıca belirtmiştir. Geliştirilen programın paralelinde, ailelerin evde çocuklarını destekleyebilecekleri nitelikte faaliyetler gerçekleştirebilmelerine, çocukların gelişimlerini takip etmelerine destek olmak, aile katılımını çalışmalara dahil etmek de bir ihtiyaç olarak belirlenmiştir.

Özetle, çocuklar açısından özbakım becerilerinin geliştirilmesine ve fiziksel aktiviteye ihtiyaç vurgulanmıştır. Çıkan tüm öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Tüm kurumlar ve kişiler tarafından özellikle altı çizilen konu, ailelerin ve çocukların seçilen mekanın güvenli bir yer olduğundan emin olması gerektiği olmuştur.

- Mekanın erişilebilir olması önemli bir kriterdir. Özellikle birden çok çocuğu veya bebeği olan kadınların yürürken kolaylıkla erişebilmesi, söz konusu mekana düzenli gelebilmesini kolaylaştırmaktadır.
- Mekanda kullanılacak eşyaların hem içerik açısından hem de fiziksel açıdan çocuğa zarar vermeyecek malzemedan seçilmesi ve mekanın buna göre düzenlenmesi gereklidir.
- Mekanda çocuklara uygun gerekli güvenlik önlemlerinin (merdivenler, pencereler, tuvaletler gibi) de mutlaka düşünülmesi gereklidir.
- Mekanı günün değişik saatlerinde farklı yaş gruplarından çocukların kullanması hedeflenebilir. Bu amaçla farklı yaş gruplarının ihtiyaçlarını karşılayan esnek ve “tanımsız”, kimi zaman bir oyun elemanı kimi zaman bir mobilya görevi görecektasarımlar tercih edilebilir. Bu tasarımların mümkün olduğunca mobil ve modüler olarak düşünülmesi, kullanıcıların eşyaları ihtiyaçlarına göre yerleştirmelerine yardımcı olacaktır.
- Mekânın ve atölye alanının fiziksel özelliklerinin standartlara uygunluğu okul öncesi eğitim programı uygulamalarının kalitesini doğrudan etkilemektedir.
- Oyun alanlarında genelde çocuklara 5 duyu ile deneyim imkanı sağlayacak ortamlar tasarlanmamaktadır. Oysa özellikle dokunma bu yaş aralığındaki çocuklar için oldukça önemlidir. Bu yüzden 5 duyu ile algıyı teşvik eden bir tasarım düşünülmesi gerekir.
- İç mekanda çocukların zıplama, tırmanma, koşma gibi fiziksel hareket ihtiyaçlarını karşılamak gereklidir. Bu nedenle stabil olmayan bir düzenleme sistemi daha kullanışlı olmaktadır.
- “Loose parts” (gevşek parçalar olarak çevrilebilir) kullanımı teşvik edilebilir. Gevşek parçalar oyunun kurgusunu ve tasarımını oynayan çocuğa bırakması açısından önemli, bilişsel gelişim için oldukça yararlıdır. Ayrıca malzemelerin çevreden sağlanabiliyor olması da, mahalle ortamında bir kaynaşmaya imkan verebilir.
- Çocuk sayısına uygun bir bahçenin kullanılması, okul öncesi eğitimi desteklemek açısından çok önemlidir.

- Atölyeler iki saatlik periyotlar şeklinde planlanabilir. Çalışmaya geç kalma süresi olmalı, geç gelenlerin dahil edilmesi ile ilgili bir standart belirlenmelidir. Atölye öğretmenlerinin sayısına bağlı olarak oyun gruplarının 12-15 çocuktan oluşturulması verimlidir.
- Mekanda bulunacak oyuncaklar şiddet içermeyen, paylaşmaya ve gelişime destek veren oyuncaklar olmalıdır.
- Her gün, günlük program akışında kitap okuma zamanlarına yer verilmesi; bu zamanın sadece kitap okumak için değil okunan hikâye kitabını anlayabilmelerini ve bu hikâye ile ilgili merak ettikleri soruları sorabilmelerini destekleyecek nitelikte planlanması faydalıdır.
- Mekanda bir oyuncak kütüphanesi olabilir. Böylece çocuklar ödünç kitap alır gibi kütüphaneden oyuncak alıp evde bir süre oynayıp geri getirebilir.
- Günde yaklaşık bir saat eğitmen gözetiminde serbest oyun zamanına yer verilmesi çocukların sosyal duygusal gelişimlerini destekler.
- Çocuklar için sinema kültürü oluşturmak önemlidir. Atölye programı içine çeşitli kısa filmler yerleştirilebilir.
- Eve aylık olarak boya, resim kağıdı, resimlerin asılabileceği mandallar, oyun hamuru gibi malzemelerin olduğu kitler gönderilebilir.
- İlk defa gelen bir çocuğun anneden ayrılamama durumu ile karşılaşmak çok yaygın ve normaldir. Çocuğa, annesinin onu terk edip gitmeyeceğine dair güven tesis edilmelidir.
- Mekana geliş saati, gün sonunda çıkış saati ve devamlılık çocuklarda düzenin oluşması için çok önemlidir. Bu gibi günlük rutinelere uyulması çocukların da gelişimleri için büyük ölçüde fayda sağlar.
- Çocuktan sorumlu yetişkine telefon yoluyla ulaşabilir olmak, süre konusunda kendisiyle anlaşmak ve mutlaka yedek bir telefon numarası almak önemlidir.

Ebeveynlerin Görüşleri ve İhtiyaçları

Kurumlarla görüşmelerin ardından konu ile ilgili olarak Şişli'de yaşayan, 29-44 yaş arası ve 3-6 yaş grubu çocukları olan 5 ebeveynle görüşülmüştür (Rehberlik edecek sorular için E.2'ye bakabilirsiniz).

Ebeveynlere, 3-6 yaş aralığındaki çocukları ile gün içinde ne kadar zaman geçirdikleri, neler yaptıkları, çocuklarının akranları ile zaman geçirme pratikleri, İnönü Mahalle Evi'ndeki etkinliklere hangi ihtiyaçla dahil oldukları sorulmuştur. Yayla Mahallesi'ndeki ebeveynlere ise çocukları için bu türden bir mekana ihtiyaçları olup olmadığı, farklı mahallelerde bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik tasarlanacak bir mekan/merkez için ne gibi önerileri olabileceği sorulmuştur.

Görüşülen ebeveynlerin hepsi şu anda herhangi bir işte çalışmadığını belirtmiş; daha önce çalışma deneyimi olanlar ise çocuklarının bakımını üstlenmek için işlerini bıraktığını söylemiştir.

Ebeveynlerin neredeyse tamamı çocuklarını gün içinde bırakabilecekleri bir yer veya kişi olmaması sebebiyle tüm günlerini birlikte geçirdiklerini belirtmiş, içlerinden çocuğuna özel etkinlikler ve oyunlar için özel zaman ayırdıklarını söyleyenler olmasına karşın, ev işleri, diğer çocukların bakımı gibi uğraşlar nedeniyle genelde çocukların evde kendi kendilerine veya kardeşleriyle oyun oynadığını anlatmıştır. Pandemi sebebiyle çocuklarını akranları ile bir araya getirme imkanlarının çok kısıtlı olduğunu, evlerinin yakınındaki parklara götürmeye özen gösterdiklerini söylemişlerdir.

İnönü Mahalle Evi'ndeki etkinliklere dahil olanlar, mahalle evinden sosyal medya, arkadaş veya akraba tavsiyesi ile haberdar olduklarını belirtmişlerdir. Pandemi sebebiyle, çocuklarını uzun günler ve uzun saatler boyunca bir yere bırakmaktansa, buradaki düzenleme gibi, belirli günler ve saatlerde bırakmanın çocuklarının ebeveyninden ayrılma sürecine de katkıda bulunduğunu vurgulamışlardır. Çocuklarının çalışması bitene kadar mekan içinde bekleyen ebeveynler, çocukları etkinlikteyken, kendilerine yönelik etkinliklerin de olmasını ve çocukların güvende ve kendilerini aramayacağından emin olduktan sonra yakın çevrede çay, kahve içme zamanı kadar vakit geçirmeyi istediklerini söylemişlerdir.

Yayla Mahallesi'nde yaşayan ebeveynler hastane, pazar, market gibi yerlere giderken gittikleri her yere çocuklarını da götürdüklerini, çocuklarını güvenli bir yere bırakmaya ihtiyaç duyduklarını dile getirmişlerdir. Yaşadıkları mahallede bu yaş grubundaki çocuklar için herhangi bir hizmet alanı olmadığını, yakın çevredeki mahallelerdeki kreş gibi mekanların ücretlerinin karşılayamayacakları düzeyde yüksek olduğunu ve bu türden bir mekan açılırsa hem kendilerinin hem de yakın çevrelerinin mutlaka kullanacaklarını söylemişlerdir. Ebeveynler böyle bir mekana çocuklarını güvenle bırakabileceklerini ve bu süreçte kendi işlerini de halletmeyi istediklerini eklemiştir.

Özetle, ebeveynler 3-6 yaş grubu çocuklar için açılacak mekanların yaygınlaşmasını istediklerini ve her mahallede bu ihtiyacın yüksek olduğunu vurgulamışlardır. Çıkan tüm öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Çalışan kişiler çocuk gelişimi konusunda uzman ve güler yüzlü olmalı,
- Oyun sırasında çocuklara en az iki yetişkin eşlik etmeli,
- Çocukların tuvalet ihtiyacı için yardımcı olacak birisi ayrıca olmalı,
- Etkinlikler çocukların yeteneklerini ortaya çıkaran ve kendilerini ifade etmelerine fırsat verecek şekilde olmalı,
- El becerilerini ve motor becerilerini geliştiren etkinlikler, lego, boyama, resim, doğa, geri dönüşüm atölyeleri, kitaplara yönelim, spor, jimnastik eklenmeli,
- Sadece oyuncak, araba, oyun hamuru değil de daha farklı malzeme ve materyaller ile çocukların karşılaşması sağlanmalı,
- Plastik yerine doğal malzemelerden oyuncaklar olmalı,
- Kitap okuma zamanları olmalı,
- Etkinliklere müzik ve müzik aletleri dahil edilmeli,
- Hedef çocukları akademik olarak okula hazırlamaktan öte serbestçe oyun oynamaları olmalı,
- Süre açısından çocuklar bu çalışmalardan haftada 3 veya 5 gün yararlanabilmeli; etkinlikler günde 1,5 ila 2 saat yerine günde 2,5 ila 4 saat arasında olmalı,
- Mekansal açıdan yürüme mesafesinde ve ücretsiz olmalı,
- Bahçeli bir bina olmalı, çocuklar içeride vakit geçirdikleri kadar dışarıda da vakit geçirmeliler,

- Binada merdiven ve tuvalete yönelik güvenlik önlemleri alınmalı,
- Çocukları daha uzun bırakabilmek için çocuğun ihtiyaçlarını karşılayacak kişiler olmalı. Çocukların dolabı olmalı, yedek kıyafeti olmalı, ona yardımcı olacak yeterli yetişkin olmalı,
- Katılmak isteyenler önceden kayıt olmalı. Gelmek istediği halde kontenjan doluluğu nedeniyle katılamayanlar olacağı için üst üste mazeretsiz olarak gelmeyen kişiler olduğunda bununla ilgili sınırlar olmalı.

Çocukların Görüşleri ve İhtiyaçları

Şişli Belediyesi'nin 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik olmasını planladığı mekânla ilgili olarak, çocuklardan bilgi toplanmıştır.

Bu çerçevede İnönü Mahalle Evi'ni kullanan 3-6 yaş grubu çocuklar, Yayla Mahallesi'nde yaşayıp belediyenin herhangi bir etkinliğine katılmayan 3-6 yaş grubu çocuklar ve Şişli Çocuk Meclisi'nden 12-14 yaş grubu çocuklardan görüşleri alınmıştır. (Rehberlik edecek sorular için E.3'e bakabilirsiniz).

3 ve 4 yaşlarında 4; 12-14 yaş aralığında 2 çocukla görüşülmüştür. 3-6 yaş arasındaki çocuklara, gün içinde neler yaptıkları, arkadaşları olup olmadığı ve onlarla dışarıda görüşüp görüşmedikleri ve farklı mahallelerde bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik tasarlanacak bir mekan/merkez için ne gibi önerileri olabileceği sorulmuştur. Şişli Çocuk Meclisi'nden çocuklara ise, belediyelerin 3-6 yaş grubuna yönelik neleri önceliklendirmeleri gerektiği ve 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik tasarlanacak bir mekan/merkez için ne gibi önerileri olabileceği sorulmuştur.

3-6 yaş grubu çocuklar gün içinde anneleriyle çok fazla vakit geçirdiklerini, zaman zaman parka gittiklerini, evde genelde oyuncaklarıyla oynadıklarını, resim yaptıklarını söylemişlerdir. Arkadaş kavramının çok yerleşmediği gözlemlenmiş, oyun oynadıkları kişiler olarak abla/abi veya akrabalarının çocuklarından bahsetmişlerdir.

Oyun Evi'nin kapsamında olan çocuklar, açılacak böyle bir mekana istekli bir şekilde geleceklerini, hala İnönü Mahalle Evi'ne gelen çocuklarsa, burayı evle özdeşleştirdikleri için iyi hissettiklerini söylemişlerdir. Çocuklardan gelen öneriler, aşağıda kendi ifadeleri ile sıralanmıştır:

- Oyuncaklar, bebekler olsun.
- Az kişi olsun.
- Ders yapalım.
- Resim tahtası olsun.
- Kitap okuyalım.
- Resim yapalım.
- Körebe gibi oyunları oynayalım.
- Çok oyuncak olmasın, oynamıyoruz. Sıkıcı geliyor bize.
- İçerisi ev gibi olsun.
- Etkinlik ve zıp zıp (hareketli bir şeyler kastediliyor) olsun.
- Bütün gün kalmak istemem.
- Otobüsle veya yürüyerek gelebilirim.

Şişli Çocuk Meclisi'nden çocuklar, belediyelerin sosyal ve kültürel etkinliklerle, parklarla ilgili kararlarda çocuklara danışılmasını istediklerini, belediyenin bu tür konulara ayırdığı bütçeye dair bilgileri olduğu ölçüde söz sahibi olmayı istediklerini söylemişlerdir.

Belediyelerin 3-6 yaş grubuna yönelik neleri önceliklendirmelerini istedikleri konusunda; eğlence odaklı olan, özgüvenli bir şekilde eğleneceklerini bilerek gelecekleri, kendi yaş gruplarıyla bir arada olacakları bir yer olmasını önererek, oyun evlerinin yapılmasını olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. Bu çerçevede Çocuk Meclisi'nden çıkan tüm öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Sabahtan akşama kadar olmamalı, belirli bir süresi olmalı.
- Herkesin ortak gelebileceği bir yerde olmalı, ulaşım açısından kimse sıkıntı çekmemeli.
- Duvarlarını çocuklar boyamalı, mekanı kendileri dekore etmeli.
- Sadece kapalı bir alan olmamalı, bitki ve hayvanlarla iletişim kurabilmeleri için bahçesi de olmalı.
- Hep oyuncakla oynadığı değil de, kağıt gibi farklı malzemelerle bir şeyler üretebileceği imkanlar verilmeli.

- Güvenli, sakin bir sokakta, gürültüden uzak bir yerde olmalı.
- Farklı yaş grupları bir arada olmamalı, kendi yaşlarıyla sosyalleşmeli.
- Aile, oyun evi haricinde de çocukla oyun oynamalı.
- Çalışan kişilerin çocuğun güvenini kazanması çok önemli.
- Çalışanlar öncesinde katılmak isteyen ailelerle toplantı yapmalı, ailelere güven duygusu verilmeli, çalışanlar velilere tanıtılmalı.
- Her yaş için iki öğretmen olmalı,
- Çocuğun kendini evinde gibi hissedebileceği bir yer olmalı, bu şekilde güvenli ve rahat hissetmeli.
- Sadece çocukla değil çocuğun ebeveyni ile de çalışılmalı, onlarla çocukları nasıl iyi hissettireceklerini anlatan toplantılar yapılmalı.
- Çocukla ilgilenmeyi seven kişiler çalışmalı.
- Çocuk ondan etkileneceği için hayvanları ve bitkileri seven birisi olmalı.
- Çalışanlar sadece iyi, hoşgörülü, çocuğu anlayan kişiler şeklinde seçilmemeli, çocuğun ilgisini çeken, çocukta merak duygusu oluşturacak kişiler olmalı.

Sonuç

Şişli Belediyesi'nin Yayla Mahallesinde açmayı planladığı Çocuk Oyun Evi açılması kararı; aşağıdaki üç başlıkta belirtilen kriterler dikkate alınarak açıldığı takdirde çocukların üstün yararını gözetten bir karar olacaktır. Özellikle Çocuk Oyun Evi'nin açılması ve sürecin yürütülmesi sırasında, mekanın ve çalışanların, çocuklarla ve mahallede yaşayanlarla güven bağı kurması, ücretsiz ve erişilebilir mesafede olması, çocukları sosyal ve duygusal açıdan destekleyecek becerileri kazandırmayı hedeflemesi, cinsiyet, farklı gelişim, etnik köken vb. açılardan tüm çocukları kapsamaması, çocuğun etkinliğe katılmama hakkını da gözetmesi ve oyunu odağa alması olmazsa olmaz kriterler olarak özetlenebilmektedir. Tüm kurumların ve kişilerin de altını çizdiği gibi, ebeveynler ve çocuklar, seçilen mekanın güvenli bir yer olduğundan emin olmalıdır.

(a) Mekanın konumu, yapısı ve işleyişine dair gözetilmesi beklenen kriterler

- Mekan yaş grubu ve ebeveynler açısından yürüme mesafesinde ve erişilebilir olmalıdır.
- Aidiyet hissini arttırması bakımından mekansal tasarım süreçlerine çocuklar dahil edilmelidir.
- Mekan içinde çocukların diyalogu kaybetmesinin önüne geçmek önemlidir. Çember düzeninde oturabilmeye imkan veren alan kullanımı; kitaplıkların, oyuncakların ve diğer oyun malzemelerinin birbirine uzak olmayacak şekilde konumlandırılması bu riskin önüne geçebilecek bir önlemdir.
- Çocuk güvenliğini [6] sağlamak adına mekanda çocuklara uygun gerekli önlemler (merdivenler, pencereler, tuvaletler gibi alanlarda) alınmalıdır.
- Mekânın fiziksel özelliklerinin okul öncesi eğitim programı standartlarına uygunluğu sağlanmalıdır. Atölye alanına mobilyalar yerleştirildikten sonra kalan boş alan hesaplandığında her çocuk için en az 1,5 metrekarelik boş alan bulunması idealdir.
- Mekanın, elektrikli aydınlatmalara gereksinim duyulmayacak şekilde gün ışığı alması sağlanmalıdır.
- Mekanın çocukların dokunma, hareket etme, zıplama, koşma gibi ihtiyaçlarını gözetecek şekilde tasarımı düşünülmelidir.
- Çocuk sayısına uygun bir bahçe kullanımının olması, çocukların birlikte grup oyunları oynayabileceği geniş alanların bulunması, çocukların ekim yapabilecekleri bir alana sahip olması gelişimlerini destekleyici düzenlemelerdir. Bahçenin içinde de gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır.
- Kayıtlı olanların, mazeretsiz bir şekilde gelmemeleri konusunda bir süre sınırı olmalıdır. Böylece kontenjan doluluğu sebebiyle katılamayan çocuk ve ebeveynlerin dahil olması sağlanabilir.

[6] Çocuk güvenliği hakkında bilgi almak ve politika belgeleri için aşağıdaki kaynaklara göz atabilirsiniz:

<https://www.hayatadestek.org/duyurular/cocuk-guvenligi-uygulama-rehberi-yayinda/>

<https://cocuk.bilgi.edu.tr/cocuk-guvenligi-politikamiz/>

(b) Oyunevi'nin içerik ve programlarına dair gözetilmesi beklenen kriterler

- Atölyelerin iki saatlik periyotlar şeklinde, iki yetişkin ile beraber grup içindeki çocukların dinamiğine bağlı olarak 12-15 çocukla planlanması idealdir.
- İlkokulda çocukların sınıflarda bir sıra üzerinde 40-45 dakika oturması beklendiğinden 5-6 yaş çocukların bekleme ve bir işe odaklanabilme sürelerinin arttırılması üzerine çalışılması, onların ilkokula alışmalarını kolaylaştırabilir.
- Mekanda bulunacak oyuncaklar şiddet içermeyen ve cinsiyetçi olmayan oyuncaklar olmalıdır. Mekan, ödünç alınabilen bir oyuncak kütüphanesi ile desteklenebilir.
- Programın akışını çocuklarla paylaşmak birkaç seçenekten birini seçebilmeleri için idealdir.
- Dezavantajlı ailelerde evde çocukların en az yararlandığı eğitim materyallerinden biri kitaplardır. Program akışında kitap okuma zamanlarına yer verilmelidir.
- Eğitimci/Yetişkin gözetiminde akranları ile serbest oyun zamanına yer verilmesi sosyal duygusal gelişimleri için önemlidir.
- Çocukların yapılan çalışmaları evde tekrar edebilmesine imkan sağlaması açısından eğitim-oyun kiti dahil edilebilir.
- Çocukların gelişimsel takibi yapılmalıdır.
- Eğitimcilerin ve çalışanların mesleki eğitimlerle ve duygusal açıdan desteklenmesi, tükenmişlik yaşamalarının önüne geçilmesi gereklidir.
- Eğitimciler çocuğun ilgisini çeken, çocukta merak duygusu oluşturacak ve alanında uzman kişiler olmalıdır.
- Eğitimciler haricinde, çocukların diğer ihtiyaçları için (örneğin tuvalet, oyun sırasında atölye alanında kalmayı istememe gibi) gözetmenlik yapacak yetişkinler ayrıca olmalıdır. Oyun evi'nin çalışan personeli bu gibi ihtiyaçları gözetecek şekilde planlama yapmalıdır.

(c) Çocuklar ve ebeveynlerle ilişkiye dair gözetilmesi beklenen kriterler

- Çocuğun mekanı bilmesine, tanınmasına ve ilişki kurmasına imkan ve zaman verilmelidir.
- Kuruma ebeveyni ile gelen çocuğun, kurum çalışanlarına güvenmesi birkaç haftayı bulabilir. Bu nedenle mekanda çocukla bu bağın nasıl sağlanacağı iyi düşünülmelidir. Çocuklar geçiş sürecinin ardından düzenli grup etkinliğine dahil edilmelidirler.
- Etkinliğe katılmak istemeyen çocukları zorla dahil etmeye çalışmamak, onlara zaman tanımak önemlidir.
- Çocukta ve ebeveyninde rutini oluşturmak adına mekana geliş-gidiş gün ve saatleri belirli olmalıdır. Bu nedenle çocukların orada kayıtlı olması önemlidir.
- Ebeveynlere yönelik, çocuklarıyla ilişkilerini nasıl düzenleyebileceklerine dair buluşmalar yapılmalıdır.

Sonuç olarak, yapılan görüşmelerde görüldüğü üzere Şişli Belediyesi tarafından Yayla Mahallesi'nde açılması planlanan Çocuk Oyun Evi açma kararı, mahalle sakinleri tarafından önemli bir ihtiyaç olarak belirtilmiştir. Karar, çocukların iyi olma halini desteklemesi açısından olumludur. Çocuk Oyun Evi'nin açılması ve sürecin yürütülmesi sırasında, yukarıda özetlenen ve tüm paydaşların görüşlerinden süzülen her bir kriterin dikkate alınmasını temenni ederiz.

C. YAZARLAR NOTU

Bu kitapçık; Türkiye'de çocuk hakları temelli kararların ve uygulamaların çoğalması için Çocuk Etki Değerlendirme çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla yazılmıştır. Sürecin hangi adımlarla takip edilebileceği somut bir karar üzerinden anlatılarak örnek bir rapor sunulmuştur. Çocuk Etki Değerlendirme raporlarının uzunluğu farklılaşabilir, önemli olan gerçekten B bölümünde bahsedilen tüm adımların özenle hayata geçirilmesi ve kapsamlı bir değerlendirme sunmasıdır. Özellikle çocukların anlamlı biçimde katılımlarını sağlamak çok kritiktir. Raporların hazırlanması kadar raporların ilgili karar vericilere sunulması da gerekliliklerdendir. Bu nedenle raporların ciddiye alınmasına, yeterli süre ve kaynağın ayrılmasına, alanında uzman kişilerle çalışılmasına, bu kişilerden destek alınmasına ve karar süreçlerinin bir parçası haline gelmelerine ihtiyaç vardır.

Çocuk etki değerlendirme raporlarının ve raporlara uygun şekilde çocuğun üstün yararını gözeterek kararların ve uygulamaların çoğalması dileğiyle.

C. GÖRÜŞMECİ LİSTESİ

İsim Soyisim	Kurum/Meslek	Tarih
Demirhan Bektaş	Yayla Mahallesi Muhtarı	12.02.2020
Sultan Arıkkın	19 Mayıs Mahallesi Emin Sungur Kitap Okuyan Çocuklar Oyun Kitaplığı	06.03.2020
Melek Bahat	Çimen Ev-Açık Alan Derneği	19.03.2020
Şeyma Erdoğan	Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV)	15.06.2020
Elif Kılıç	Mimar	28.06.2020
Gökçe Baltacı	Tarlabaşı Toplum Merkezi	21.07.2020
Leyla Takak	Tarlabaşı Toplum Merkezi	21.07.2020
Melike İşleyen	Tarlabaşı Toplum Merkezi	21.07.2020
Neslihan Öztürk	Bernard van Leer (BVL)	06.08.2020

Şişli Çocuk Meclisi	24.10.2021
İnönü Mahallesi'nde yaşayan çocuklar ve ebeveynler	25.10.2021
Yayla Mahallesi'nde yaşayan çocuklar ve ebeveynler	26.10.2021

C. GÖRÜŞME SORULARI

Görüşmeye başlamadan önce, ilgili kişi ve kişilere çalışmanın konusu ve kapsamı hakkında bilgi verilmeli, kişilerin katılımları gönüllülük esasına göre düzenlenmelidir. Özellikle çocuklar için, bakımverenlerinden ve çocukların kendilerinden çalışmaya katılma isteklerine dair onay almak için çalışma öncesi onam formu düzenlenmeli ve onay alınmalıdır.

E.1. İlgili Paydaş Görüşmeleri için Rehberlik Edecek Sorular

- 1.3-6 yaş grubu çocuklara yönelik yürüttüğünüz faaliyetler
- 2.3-6 yaş grubu çocukların ihtiyaçları konusunda gözlemlerinizi
- 3.3-6 yaş grubundan çocuğu olan ebeveynlerin ihtiyaçları konusunda gözlemlerinizi
- 4.3-6 yaş çocuklara yönelik bir mekan için önerileriniz, hayalleriniz

E.2. Ebeveyn Görüşmeleri için Rehberlik Edecek Sorular

- 1.Tanışma
- 2.Gün içinde çocuklarıyla (3-6 yaş) ne kadar zaman geçirdikleri, neler yaptıkları
- 3.Çocukların arkadaşlarıyla nerede, nasıl vakit geçirdikleri, neler yaptıkları
- 4.Pazara, markete gitme gibi ev ihtiyaçları veya hastaneye, kuaföre gitme gibi kişisel ihtiyaçları için çocuklarını bir yere bırakma gerekliliği doğduğunda neler yaptıkları
- 5.Kamu kurumlarının 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yapmasını bekledikleri hizmetler
- 6.Oyun evi planına yönelik (hazırlanan raporunun konusu olan karar) istedikleri, bekledikleri çalışmalar, mekana, çalışanlara ve kendilerine yönelik beklentileri, dikkat edilmesini istedikleri kriterler

E.3. Çocuk Görüşmeleri için Rehberlik Edecek Sorular

Doğrudan kararlar ilgili çocuk grubuna yönelik;

1. Tanışma
2. Evde neler yapmayı sevindikleri, bir günün nasıl geçtiği, kimlerle vakit geçirdikleri
3. Dışarı çıkıp çıkmadığı, çıkıyorsa neler yaptığı
4. Mahallelerinde arkadaşlarıyla oyun oynayabileceği yerler olup olmadığı; varsa orada neler yaptığı Yoksa, nasıl bir yer olmasını istediği, orada neler yapmayı hayal ettiği, kimlerin çalışmasını istediği

Çocuk Meclisi, Çocuk Danışma Kurulu gibi çocuk gruplarına yönelik;

1. Belediyeler hangi kararları alırken çocuklara nasıl danışmalı, nelere dikkat etmeli? Bütçede neye öncelik verilmeli?
2. Belediyeler 3-6 yaş grubuna yönelik neleri önceliklendirmeli? Sizin gördüğünüz ihtiyaçlar neler?
3. Belediyenin oyun evi gibi bir önceliklendirme yaptığı durumda ne düşünürsünüz?
4. Oyun evini Şişli'de nereye yapardınız? Nasıl olsun, neye dikkat edilsin? Hangi özellikte insanlar çalışsın?

Çocuk haklarını koruma yükümlülüğünü yerine getirmek için adım atarken
desteğe ihtiyacınız olursa bize yazabilirsiniz:
cocukcalismalari@bilgi.edu.tr

YOUNG VOICES GENÇ SESLER

www.gencsesler.org

